

**Stanowisko Rady ds. Monitorowania Wdrażania Reformy Oświaty im. Komisji Edukacji
Narodowej w sprawie ramowych planów nauczania dla liceum ogólnokształcącego,
technikum i szkoły branżowej**

Zdaniem Rady nowy model ramowych planów nauczania powinien zapewniać równowagę między przekazywaniem wiedzy przedmiotowej, rozwijaniem kompetencji oraz wzmacnianiem sprawczości uczniów. Warunkiem skutecznego wdrożenia proponowanych zmian jest rzeczywiste odciążenie procesu kształcenia poprzez zmniejszenie liczby godzin obowiązkowych i/lub wyraźne ograniczenie zakresu podstaw programowych.

Jeżeli założenie to zostanie zrealizowane, warto rozważyć zwiększenie autonomii dyrektorów szkół poprzez przeniesienie części godzin przedmiotowych do puli godzin pozostających w ich dyspozycji. Odpowiednie wykorzystanie tych godzin pozwoliłoby lepiej odpowiadać na potrzeby uczniów oraz rozwijać kreatywność, innowacyjność, przedsiębiorczość i sprawczość młodzieży. Obecnie przeładowane tygodniowe plany zajęć w szkołach ponadpodstawowych ograniczają możliwość odpoczynku, rozwijania pasji oraz aktywności pozaszkolnej.

Przedstawione rekomendacje stanowią odpowiedź na te wyzwania i porządkują postulaty wypracowane przez Radę podczas posiedzeń i spotkań roboczych.

I. Ogólny wymiar godzin – utrzymanie status quo

Rada zauważa, że projektowane ramowe plany nauczania nie przynoszą istotnej zmiany w zakresie obciążenia uczniów.

Łączna liczba godzin pozostaje na niemal identycznym poziomie:

- **Liceum ogólnokształcące:** 124 godziny (obecnie) – 126 godzin (projekt),
- **Technikum:** 170 godzin (obecnie) – 168 godzin (projekt),
- **Szkoła branżowa:** 96 godzin (obecnie) – 97 godzin (projekt).

W praktyce oznacza to utrzymanie planów lekcji, które utrudniają uczniom rozwijanie zainteresowań, aktywność społeczną oraz regenerację.

Rada dostrzega jednocześnie, że liczba godzin w polskich szkołach ponadpodstawowych nie odbiega od rozwiązań funkcjonujących w innych systemach edukacyjnych. Realnym odciążeniem może natomiast stać się zapowiadane ograniczenie zakresu podstaw programowych.

Rada rekomenduje:

1. Zmniejszenie liczby godzin przedmiotów obowiązkowych na rzecz przedmiotów wybieranych przez szkołę i uczniów w ramach autonomii dyrektora.

2. Wprowadzenie obowiązkowego tygodnia projektowego rozwijającego kompetencje praktyczne, współpracę, odpowiedzialność, samodzielność i umiejętności cenione zarówno na studiach, jak i na rynku pracy.
3. Zweryfikowanie struktury godzinowej przedmiotów obowiązkowych posiadających poziom rozszerzony i możliwość zdawania na egzaminie maturalnym. Obecne różnice – od 2 do 7 godzin w zakresie podstawowym – są nieproporcjonalne i wymagają bardziej zrównoważonego rozkładu.

Rada zwraca również uwagę na problem niewykorzystywania znacznej liczby godzin dydaktycznych powodu organizacji egzaminów zewnętrznych. W efekcie uczniowie tracą część przysługujących im zajęć, dlatego warto rozważyć zmianę obecnych rozwiązań organizacyjnych.

II. Edukacja zdrowotna

Rada jednoznacznie pozytywnie ocenia wprowadzenie obowiązkowej edukacji zdrowotnej do liceów i techników. Systemowe wzmacnianie wiedzy dotyczącej dobrostanu psychicznego, zdrowego stylu życia, diety i pierwszej pomocy odpowiada na jedne z najważniejszych potrzeb współczesnej młodzieży.

III. Godziny do dyspozycji dyrektora

Dotychczasowe przepisy ograniczały wykorzystanie godzin do dyspozycji dyrektora wyłącznie do zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów.

W praktyce wiele szkół wykorzystuje je do organizacji zajęć rozszerzonych przygotowujących do egzaminów zewnętrznych, odpowiadając na potrzeby uczniów i oczekiwania rodziców.

Rada postuluje zmianę przepisów w taki sposób, aby dyrektorzy otrzymali pełną swobodę organizowania zarówno zajęć rozwijających pasje i zainteresowania, jak i – w przypadku takiego zapotrzebowania – dodatkowych zajęć z przedmiotów ogólnokształcących. Rozwiązanie to pozwoli lepiej wspierać uczniów zdolnych oraz uwzględniać profil i specyfikę poszczególnych szkół.

IV. Katalog przedmiotów wybieranych przez dyrektora

W celu zwiększenia elastyczności organizacji procesu kształcenia Rada opowiada się za przyznaniem dyrektorom możliwości decydowania o realizacji jednego lub dwóch przedmiotów z katalogu przedmiotów do wyboru.

W przypadku wyboru jednego przedmiotu niewykorzystana godzina mogłaby zostać przeznaczona na zwiększenie liczby godzin przedmiotu realizowanego w zakresie rozszerzonym lub na inne potrzeby edukacyjne szkoły.

V. Nauczanie matematyki

W opinii z 15 stycznia 2026 r. Rada rekomendowała zmianę rozkładu godzin matematyki przy zachowaniu ich łącznej liczby. Postulat ten nie został uwzględniony, dlatego Rada podtrzymuje swoje stanowisko.

Wprowadzenie rozszerzeń na późniejszym etapie oraz realizacja matematyki w układzie 3–3–4–4 lub 3–4–3–4 może prowadzić do osłabienia kształcenia matematycznego w klasach I i II liceum.

Rada proponuje rozważenie alternatywnych wariantów:

- 4-3-4-3,
- 4-4-3-3.

Połączenie takiego rozwiązania z godzinami przeznaczonymi na rozszerzenia po klasie pierwszej stworzy lepsze warunki do systematycznego rozwijania kompetencji matematycznych uczniów.

VI. Nauczanie historii

W dotychczasowym modelu realizacja podstawy programowej historii na poziomie podstawowym nierzadko kończyła się w połowie roku szkolnego klasy IV liceum, powodując istotne trudności organizacyjne.

Nowy projekt nie wskazuje, w jaki sposób kwestia ta zostanie rozwiązana. Rada rekomenduje jednoznaczne określenie organizacji nauczania historii na ostatnim etapie edukacji.

VII. Komponent cyberbezpieczeństwa w informatyce

Rada z pełnym uznaniem przyjmuje decyzję o wzmocnieniu komponentu cyberbezpieczeństwa w podstawie programowej informatyki. Jest to odpowiedź na współczesne zagrożenia cyfrowe, wyzwania bezpieczeństwa państwa oraz codzienne funkcjonowanie młodzieży w środowisku internetowym.

Rada rekomenduje jednak pozostawienie nazwy przedmiotu „informatyka”. Nazwy przedmiotów powinny obejmować całość dyscypliny, a nie eksponować jedynie jeden z jej obszarów – analogicznie nie funkcjonują przecież przedmioty „matematyka i algebra” czy „język polski i gramatyka”.

Znaczenie cyberbezpieczeństwa można skuteczniej podkreślić poprzez wyraźniejsze zaakcentowanie go w celach ogólnych oraz rozszerzenie odpowiednich treści w podstawie programowej w korelacji z kształceniem umiejętności fundamentalnych, jakimi są kompetencje cyfrowe.

Warto również zauważyć, że już obecnie około 40% treści podstawy programowej informatyki dotyczy zagadnień związanych z cyberbezpieczeństwem, które wprowadzane się stopniowo w kolejnych latach nauki. Głównym wyzwaniem pozostaje nie zakres treści, lecz przygotowanie nauczycieli do ich realizacji. Dlatego niezbędne jest systemowe wsparcie doskonalenia zawodowego oraz uwzględnienie konsekwencji ewentualnej zmiany nazwy przedmiotu dla systemu egzaminów maturalnych.

VIII. Autonomia szkoły w kontekście ramowych planów nauczania

Rada podkreśla, że pierwszy rok nauczania (tzw. rok zerowy) ma na celu zapewnienie stabilności organizacyjnej i programowej we wszystkich szkołach w Polsce.

Dlatego godziny przewidziane dla klas pierwszych powinny mieć charakter stały, bez możliwości rozszerzeń i modyfikacji liczby godzin poszczególnych przedmiotów. Takie rozwiązanie zagwarantuje wszystkim szkołom jednolite warunki rozpoczęcia reformy.

Po zakończeniu roku zerowego możliwe będzie stopniowe zwiększanie autonomii szkół w zakresie organizacji procesu nauczania.

Jednocześnie Rada postuluje pełną autonomię dyrektorów w zakresie organizacji godzin dyrektorskich oraz godzin pozostających do ich dyspozycji. Szkoły powinny otrzymać szeroką swobodę planowania

rozkładu zajęć w klasach II–IV, co pozwoli lepiej wykorzystać potencjał reformy i dostosować ofertę edukacyjną do potrzeb uczniów oraz specyfiki danej placówki.

IX. Zmiana organizacji roku szkolnego

W dyskusji nad ramowymi planami nauczania często pojawia się pytanie o zasadność zwiększania liczby godzin poszczególnych przedmiotów. Rada zwraca jednak uwagę, że równie istotnym wyzwaniem jest efektywne wykorzystanie czasu, który już dziś został przeznaczony na naukę.

Obecny harmonogram egzaminu ósmoklasisty oraz egzaminu maturalnego powoduje, że w miesiącach kwiecień–maj organizacja pracy szkół ulega znacznym zakłóceniom. W konsekwencji:

- przepada duża liczba zajęć dydaktycznych, niekiedy porównywalna z efektem wprowadzenia dodatkowej godziny danego przedmiotu w całym roku szkolnym;
- lekcje odbywają się nieregularnie, co utrudnia systematyczną pracę i wybija uczniów z rytmu nauki;
- wielu nauczycieli jest równocześnie zaangażowanych w przeprowadzanie egzaminów oraz sprawdzanie prac, często także w godzinach popołudniowych i w weekendy, co prowadzi do przemęczenia i obniża efektywność prowadzonych zajęć;
- uczniowie klas ósmych po zakończeniu egzaminów znacząco ograniczają zaangażowanie w dalszą naukę;
- w klasach maturalnych, których rok szkolny kończy się już w kwietniu, realizacja podstawy programowej odbywa się pod dużą presją czasu i nie zawsze pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia;
- czerwiec, który mógłby służyć realizacji programu, coraz częściej charakteryzuje się wysokimi temperaturami utrudniającymi zarówno naukę, jak i pracę nauczycieli.

W związku z powyższym Rada rekomenduje rozważenie zmiany organizacji roku szkolnego, tak aby regularne zajęcia dydaktyczne odbywały się do końca maja, natomiast czerwiec został przeznaczony na przeprowadzanie egzaminów zewnętrznych, ich ocenianie, realizację projektów edukacyjnych, wycieczek oraz innych działań rozwijających kompetencje uczniów.

Takie rozwiązanie pozwoliłoby lepiej wykorzystać czas przeznaczony na naukę, zwiększyć stabilność procesu dydaktycznego oraz ograniczyć straty organizacyjne. Rada rekomenduje również analizę rozwiązań funkcjonujących w innych systemach edukacyjnych i wykorzystanie dobrych praktyk, które sprzyjają efektywniejszemu organizowaniu roku szkolnego.

Przewodnicząca Rady
prof. UMK, dr Anna Beata Kwiatkowska